

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУГЛАРЫ НАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЖАННАМЭ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгугларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгугларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуғлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибад вә зүлмә гаршы гигама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгугларынын ганунун һакимијәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә алараг,

халглар арасында меһрибан мүнасибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халгларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгугларына, инсан шәхсијәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгуг бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јажшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгугларына вә әсас азадлыгларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуг вә азадлыгларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәмин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгуглары наггында Үмуми Бәжаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијәтин һәр бир органынын бу Бәжаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәмин һүгуг вә азадлыгларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвијәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халглары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халглары арасында үмумиликдә вә ефектив танынмасы вә һәјатә кечирилмәсинә сәј көстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халглар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгугларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнасибәтдә гардашлыг руһунда давраммалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә дикәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә дикәр вәзијәтиндән асылы олмајараг бу Бәжаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуг вә азадлыгларә малик олмалыдыр.

Бундан әлавә, һәмин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәмин әразинин мүстәгил, гәјумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг, сијасы, һүгуги вә бејнәлхалг статусундан асылы оларәг һеч бир аҗры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамағ, азадлығ вә шәхси тохунулмазлығ һүгуғу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлығ вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилір.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәруз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајарағ өзүнүн һүгүг субъектлтилијинин танынмасы һүгуғуна малиқдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгуғуна малиқдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгуғуна малиқдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конститусијанын вә ја ганунун она вердији һүгуғларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгуғларынын бәрпа олунмасы һүгуғуна малиқдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәруз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүгүг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлығ вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгуғуна малиқдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачығ мәһкәмә истинтағында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна малиқдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалғ һүгуға әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмағ һүгуғу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгуғуна малиқдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмага истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә җаытмаг һүгуна малиқдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгуна малиқдир.

2. Бу һүгүг һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгуна малиқдир.

2. Һеч ким өзбашына олага вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгүгундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әләмәтләринә көрә һеч бир мәһдудият гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгуна малиқдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгүглардан истифадә едирләр.

2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.

3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгуна малиқдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгуу вар.

2. Һеч ким өзбашына олага мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгуна малиқдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгуна малиқдир; бу һүгуга манеәсиз олага әгидәјә малик олмаг вә информасия вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јармаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасиялар азадлығы һүгуна малиқдир.

2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасияја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна малиқдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрәбәр имкана малик олмаг һүгуна малиқдир.

3. Халгын ирадэси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгугу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгугуна вә милли сәләр вә бејнәлхалг әмәқдашлыг јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујғун олараг онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуглара малиқдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мүдафиә һүгугу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һүгугуна малиқдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгугуна малиқдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз социал марагларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифагларына дахил олмаг һүгугу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијјәт һүгугу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгугуна вә ишсизлиқ, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгугуна малиқдир.
2. Аналыг вә ушаглыг хүсуси гајгы вә јардым алмаг һүгугуна малиқдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һүгугу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малиқ олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.
2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вә инсан һүгуглары вә әсас азадлыглара һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини групплар арасында гаршылыгылы анлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.
3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә малиқдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фајдасындан истифадә етмәк һүгугуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүгугуна малиқдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгүг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу сәсиал вә бејнәлхалг дүзүм һүгүгу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.
2. Өз һүгүг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудийјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгүг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлагы, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.
3. Бу һүгүг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгүг вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгүгунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
